

<https://t24.com.tr/k24/yazi/penceremden-yeni-bir-dunya,2672> web sitesinden alıntıdır.

Penceremden yeni bir dünya

2018 Nobel Edebiyat Ödülünün sahibi Polonyalı ünlü yazar Olga Tokarczuk'un New Yorker'da yayımlanan pandemiye dair denemesini Neşe Taluy Yüce'nin çevirisiyle sunuyoruz.

Penceremden dut ağacını görüyorum, burada yaşamaya karar vermemdeki nedenlerden biri de beni büyüleyen bu ağaç. Dut ağacı cömert bir bitkidir – tüm bahar ve yaz boyunca, kuşları tatlı ve sağlıklı meyveleriyle besler. Şimdi, daha henüz dut yapraklanmadığından nadiren parka giden insanların geçtiği sessiz caddeyi izliyorum. Wrocław'da hava neredeyse yaz gibi; kör edici bir güneş, mavi gökyüzü, tertemiz bir hava. Bugün, köpeğimi dolaştırırken, yuvasından bir baykuşu kovalayan iki saksağan gördüm. Baykuş ve ben sadece birkaç metre arayla durup göz göze geldik. Hayvanlar da ne olacağını düşünüyor gibi geldi bana.

Uzun zamandır dünya benim için çok fazla. Çok fazla, çok hızlı, çok gürültülü. Yani ben herhangi bir “izolasyon travması” hissetmiyorum ve insanları görememekten de mustarip değilim. Sinemaların kapandığına üzülüyorum; alışveriş merkezlerini kapanması olayına tamamen kayıtsızım. Sadece işlerini kaybeden insanlar için endişeliyim. Önlem için ilan edilen karantinayı öğrendiğimde, rahatlama gibi bir şey hissettim. Bundan utansalar da birçok insanın aynı biçimde düşündüğünü biliyorum. Hiperaktif dışa dönükler tarafından uzun süredir boğulan ve suiistimal edilen içine kapalı ben, silkinip dolaptan çıktım.

Pencereden komşumu izliyorum, daha geçende, omzunda asılı mahkeme cüppesiyle sabah işe giderken gördüğüm çok çalışan bir avukat. Şimdi bol bir eşofmanla, bahçesindeki bir dalla boğuşuyor; işleri düzene koyuyor gibi. Son kıştan beri zar zor yürüyen, yaşlı bir köpeği gezdiren genç çifti görüyorum. Onlar, hayvana sabırla eşlik ederken köpek sendeliyor ve en yavaş hızında yürüyor. Çöp kamyonu, gürültü kıyamet, çöpleri alıyor.

Yaşam sürüyor, hem de nasıl; ama tamamen farklı bir ritimde. Dolabımı düzelttim ve okuduğumuz gazeteleri geri dönüşüm kutusunda kâğıt

bölümüne yerleştirdim. Çiçek saksılarını değiştirdim. Bisikletimi tamirden aldım. Yemek pişirmek beni eğlendiriyor.

Çocukluğumdan anılar, inatla geliyor aklıma. Hani zaman çok genişken, hani saatlerce camdan bakarak, karıncaları gözlemleyerek veya masanın altında yatıp onun Nuh'un gemisi olduğunu hayal ederek zamanı "çarçur etmek" ve "öldürmek" olasıyken... Ha, bir de ansiklopedi okumak vardı tabii.

Bu normal bir yaşam ritmine dönme durumu olmasın? Öyle ki, virüs normun bozulması değilmiş de, tam tersiyymiş gibi – virüsten önceki telaşlı dünya anormal olmasın sakın?

Sonuçta virüs bize şiddetle yadsıdığımız şeyleri hatırlatıyor: En kırılgan malzemeden müteşekkil hassas yaratıklar olduğumuzu. Öldüğümüzü – ölümlü olduğumuzu. "İnsanlığımızla", ayrıcalığımızla dünyanın geri kalanından kopuk olmadığımız, ama dünyanın bizim içinde yer aldığımız, bağımlılığın ve etkinin görölmez iplikleriyle diğer varlıklarla bağlantılı kaldığımız büyük bir aę olduğunu. Geldiğimiz ülkelerin birbirinden ne kadar uzak olduğuna veya hangi dilleri konuştuğumuza ya da derimizin rengine bakmadan, aynı hastalıkla alaşağı olduğumuzu, aynı korkuları paylaştığımızı, aynı şekilde öldüğümüzü.

Bu bize tehlike karşısında kendimizi ne kadar zayıf ve incinebilir hissetsek bile, yardımımıza gereksinim duyan daha savunmasız insanlarla çevrili olduğumuzu hatırlattı. Yaşlı ebeveynlerimizin ve büyüklerimizin ne kadar savunmasız olduklarını ve bizim ilgimize ne kadar gereksinim duyduklarını hatırlattı. Ateşli davranışlarımızın dünyayı tehlikeye attığını gösterdi bize. Ve kendimize nadiren sormaya cesaret ettiğimiz bir soruyu ortaya çıkardı: Tam olarak neyin arayışı içindeyiz?

Hastalanma korkusu bize karmaşık bir yoldan döndü ve kesinlikle içinde güvenli hissettiğimiz yuvalarımızın olması gerektiğini hatırlattı. Ne bileyim, hani büyük gezgin bile olsak, böyle bir durumda bir eve gereksinim duyardık.

Aynı zamanda hüznölü gerçekler bize gösterdi ki, tehlike ânında düşüncemiz bir kez daha ülkelerin ve sınırların, kısıtlayıcı ve ayrıcalıklı

ulamalarına sığınır. Bu zor zamanlarda, pratikte Avrupa Birliği düşüncesinin ne kadar zayıf olduğunu görmüş olduk. AB kriz zamanında kararları ulus devletlere bırakarak, daha oynamadan maçı çekildi. Bu sefil zamanın en büyük başarısızlığının ulusal sınırların kapatılması olduğunu düşünüyorum. Eski egoizm geri dönmüş, “biz” ve “yabancılar”ın arasındaki ayrımı geri getirmiştir – bir başka deyişle, geçmiş yıllarda tam da bizim bir daha beynimizi şekillendiremeyeceği umuduyla savaştığımız şeyleri. Virüs korkusu, tehlikeyi getirdikleri için yabancıların suçlanması gibi atadan kalma en basit inançları uyandırdı. Avrupa’da, virüs “başka yerdendir”, “bizim değildir” düşüncesi hâkim. Polonya’da dışarıdan gelen herkes şüpheli olarak algılanmakta. Kapanmış sınır dalgası, sınır geçiş noktalarındaki korkunç kuyruklar muhtemelen birçok genç için şok olmalı. Virüs bize sınırların var olduğunu ve işe yaradıklarını hatırlatıyor.

Virüsün bize başka bir eski gerçeği hatırlatacağından da korkuyorum: O kadar da eşit olmadığımızı. Bazılarımız adalardaki veya ormanlardaki izole evlerine özel uçaklarla giderken, ötekiler enerji santrallerini ve su şebekelerini çalıştırmak için kentlerde kalıyorlar. Başka ötekilerse dükkânlarda ve hastanelerde çalışarak yaşamlarını riske atıyorlar. Bazıları sahip olduğu her şeyi yitirirken bazıları da pandemiden servet kazanıyorlar. Yaklaşan kriz bize güvenli gelen prensipleri sarsacak, birçok ülke bunu kaldıramayacak ve çöküşler sırasında, her zaman krizlerden sonra olduğu gibi yeni düzenler çıkacaktır. Evde kalıyor, kitaplar okuyor ve televizyon seyrediyoruz, ancak aslında yavaşça hiçbir şeyin aynı olmayacağını anlamaya başlayarak kendimizi hayal bile edemediğimiz yeni bir gerçekle mücadeleye hazırlıyoruz. Zorunlu karantina durumu, ailenin eve kapatılması, kabul etmeyi istemeyeceğimiz şeylerin farkına varmamızı sağlayabilir: Ailemizin bizi tükettiği, evlilik bağlarının çoktan gevşediğini örneğin. Çocuklarımız karantinadan internete bağımlı olmuş bir halde çıkacaklar ve çoğumuz, mekanik ve ataletin gücüyle içinde bulunduğumuz koşulların anlamsızlığının ve yararsızlığının farkına varacağız. Ya cinayetlerin, intiharların ve akıl hastalıklarının sayısı artarsa ne olur?

Son iki yüzyıldır yaratılışın efendileri olduğumuzu, her şeyi yapabildiğimizi ve dünyanın bize ait olduğunu söyleyerek bizi biçimleyen uygarlığın değerler dizisi, duman gibi dağılıyor, gözlerimizin önünde. Yeni çağlar yaklaşıyor.

EDİTÖRÜN NOTU:

Yazının yayım haklarını alarak çevrilmesini sağlayan Timaş Yayınlarına teşekkür ederiz.